

Teesie

PRAKALBA Į MALONŲJĮ SKAITYTOJĄ
**Prisirišimas
inauguracinė paskaita**

Inauguracinę akademinių metų paskaitą mokslo bendruomenėse paprastai ženklina akademiškumo žymė. Tai yra erdvė iškelti konkrečiai mokslo bendruomenei svarbius klausimus, atkreipti dėmesį į vieną ar kitą mokslinę problemą, galiausiai erdvė ir naujoms idėjoms ar hipotezių sklaidai. Ši inauguracinė paskaita viso labo tebus bandymas atkreipti dėmesį į vieną biblinio apreiškimo aspektą. Mano mokslo sritis įpareigoja pirmiausia kelti Dievo klausimą, tad kaip tik šio klausimo kontekste kalbėsiu apie *prisirišimą*, vienaip ar kitaip savą kiekvienam žmogui ir bendruomenei. Savą ir Dievui.

I DALIS

**Apie Dievo prisirišimą,
arba apie Biblijos Dievo alergiją sėslumui**

Biblijoje gausu nuorodų, kalbančių apie vieną ypatingą Dievo savybę – jo būties klajoklišumą. Kitaip tariant, atrodo, kad Biblijos Dievas, atstovaujantis nomadų kultūrai, turi alergiją sėslumui ir kaip tik tai pačia giliausia prasme kuria jo santykį su žmogumi. Biblijos Dievas visada kely. Jo kelias – žmogaus kelio trajektorija nuo *išėjimo* iki *parėjimo*, biblinėje tradicijoje reiškianti ne ką kita, o trajektoriją nuo *pašaukimo* iki *pažado* pildymosi meto. Pašaukimas čia visuomet suponuoja pažadą, o pažadas kreipia žvilgsnį į ateitį, kas, be kita ko, sukuria ir biblinės dramos intensyvumą, neleidžiantį kelyje užmigti. Pavyzdžiui, Dievo „Nebijok <...>. Aš pats keliausiu su tavimi į Egiptą“ (Pr 46, 3-4) ženklina Jokūbo kelionės iš Beer Šebos pradžia. Čia pat duotas pažadas „<...> pats tave atgal parvesiu“ (Pr 46, 4) – taigi *keliausiu su tavimi* ir vėl pildosi Išėjimo įvykyje, kai Dievas pakyla parvesti jau Jokūbo vaikų (Iš 3,7 ir t.), jau „Jokūbo“ kaip tautos.

Patriarchų Dievui patinka keliauti, jam tikrai savas dykumos beduinų kraujas ir piligrimo lazda. Šis Dievas niekuomet neprisiriš prie konkrečių vietų, o vien tik prie žmonių. Jis ir bus vadinamas Abraomo, Izaoko, Jokūbo, o už naujo slenksčio – ir Jėzaus Kristaus Dievu. Daug kartų Biblijos tautos išėjimų ir parėjimų istorijoje girdėsime Dievo *aš būsiu su tavimi, eisiu su tavimi, pirma tavęs, lydėsiu tave...* Šiam Dievui visuomet galios principas *kur žmogus, ten ir aš*.

Izraelio religijos istorija Dievo prisirišimo klausimu turi ir tam tikrą įtampos žymę. Religijų istorija, traktuodama svarbiausius religinio žmogaus poreikius, kaip vieną svarbiausių jų nurodo dievybės „priirišimą“ prie konkrečios vietos, simbolio ar reiškinių. Tai žmogui tarsi garantuoja Dievo tikrovės apčiuopiamumą. Izraelio mentalitetas nebuvo išimtis – čia Dievas greitai buvo „patalpintas“ tarp šventyklos sienų. Tačiau tai buvo tik vienas Izraelio religijos tarpsnis ir su tokiu požiūriu Biblijoje intensyviai konfrontuojama. Pavyzdžiui, kai Dovydas nusprendžia pastatyti Dievui namus – šventyklą, vertą jo vardo, pranašas Natanas iš Viešpaties jam atneša tokius žodžius: „<...> Argi tu man pastatysi namus gyventi? Juk nuo tos dienos, kai išvedžiau Izraelio tautą iš Egipto, iki šiandien aš negyvenau namuose, bet keliau palapinėje ir

padangtėje. Kilnodamasis, kur tik ėjo izraelitai, argi aš kada priekaištavau kokiam Izraelio giminių vadui <...> tardamas: ‘Kodėl nepastatėte man kedro namų?’“ (2Sam 7, 5-7).

Atrodo, Dievui nelabai patiko idėja persikelti iš dykumos palapinės į „kedro namus“. Žinoma, pastarieji bus patogesni, geriau įrengti, bet patriarchų ir Išėjimo Dievas negalės staiga atsisakyti giminytės su beduinais. Vėliau Saliamonas šventyklą pastatys, Dievas joje apsigyvens, ir tikinčiųjų minios į ją plūs šauktis Viešpaties ir jam giedoti. Vis tik toks gyvenimo stilius Izraelio Dievui bus per ankštas. Jis visuomet pirmenybę teiks neapriėjamiems kelionės toliams su savo tauta, bet ne šventyklos sienų nubrėžtoms riboms. Kaip tik ši nuojauta ir priverčia suabejoti Saliamoną: „Bet ar iš tikrųjų Dievas gyvens žemėje? Net dangus ir dangaus aukštybės negali tavęs sutalpinti. Kaip galėtų tai padaryti šie Namai, kuriuos aš tau pastaciau?“ Panaši gaida nuskamba ir Izaijo knygoje: „Tai kalba Viešpats: ‘Dangus – mano sostas, o žemė – suolelis mano kojoms. Kokie tie namai, kuriuos galėtumėte man pastatyti? Kur ta mano poilsio vieta?’“ (Iz 66, 1).

Tremties patirtis Izraeliui bus tas metas, kuris gerokai pakoreguos Dievą prie vienos vietos priirišusį mąstymą. Pirmiausia tai pasakytina apie pranašų Jeremijo ir Ezechielio išvalgas, tapusias tikru iššūkiu Izraelio tikėjimui. Viena itin ryški Ezechielio intuicija sugrąžina mus prie keliaujančio su žmogumi istorijoje Dievo koncepcijos.

Ezechielis Babilonijos tremtyje atsidūrė su pirmąja tremtinių banga pirmąkart babiloniečiams įsiveržus į Jeruzalę. Po gero dešimtmečio Jeruzalė buvo apsupta antrą kartą; Dovydo miestas nuniokotas, padegta šventykla. Įprasta tuometė mąstymo schema natūraliai suformulavo klausimą *kur tada yra Dievas?* Ar jis, be šventyklos, gali turėti *dar kitą* buveinę? Norėdamas pateikti adekvatų atsakymą į šį sunkų klausimą, Ezechielis pasitelkia visą savo vaizduotę ir tvirtina, kad Izraelio Dievas nelaukė, kol babiloniečiai sugriauš šventyklą, jog jis iš jos iškeliavo dar prieš pastarosios nuniokojimą. Įtaigia vizija Ezechielis taip aprašo Izraelio Dievo šlovės iškeliavimą iš Jeruzalės šventyklos: „<...> kerubai su šalia buvusiais ratais pakėlė sparnus. Izraelio Dievo šlovė tvyrojo virš jų. Viešpaties šlovė pakilo viršum miesto ir sustojo ant kalno į rytus nuo miesto“ (Ez 11, 22-23). Taigi *į rytus* – vadinasi, kaip tik į tą pusę, kurios link buvo ištremti Judo žmonės. Viešpaties šlovė pasiveja Babilonijos tremtinius! Šia išvalga Ezechielis atsako į egzistencinį tremties klausimą apie Dievo buvimo vietą: Izraelio Dievas nenugalėtas, jis yra *ir čia*, tarp tremtinių, o šventyklos sienose jam per ankšta. Nuo dabar visur esančio Dievo idėja, o nuosekliai – ir šio Dievo kaip visų tautų Dievo samprata Izraelio tikėjime tik ryškės.

Taigi Biblijos Dievas žino tik vienintelį sėslumą – prisirišimą prie žmogaus. Tai jo būdas kurti istoriją.

II DALIS

Apie Dievą su mumis

Naujasis Testamentas nuosekliai pasakys paskutinį žodį apie Dievo-su-žmogumi slėpinį, perimdamas tą pačią Senojo Testamento terminiją. Evangelijos pagal Joną prologe skaitome: „<...> Žodis tapo kūnu ir išskleidė savo palapinę tarp mūsų, ir mes regėjome jo šlovę“ (Jn 1, 14; plg. Iš 15, 17; 40, 34-35). Lemtingas Dievo prisirišimas prie žmogaus. Lemtingas Dievo sėslumas. Žmogaus rankų darbo namai buvo per maži šiam Dievui. Jis pats savo Namus tarp mūsų įskurdino.

Persikelkime trumpam į Evangeliją pagal Matą, diskursą apie Dievo prisirišimą leidžiančią plėtoti toliau. Jei siektume

aptarti Mato ekleziologiją, tai, be abejonės, atraminė sąvoka čia būtų *Dievas-su-mumis*. Vadinamasis bendruomeninis diskursas 18 skyriuje talpina šį kristologinį tvirtinimą: „Kur du ar trys susirinkę mano vardu, ten ir aš esu tarp jų“ (Mt 18,20). Ši tezė, jau gerokai įsibėgėjęs evangeliniam Mato pasakojimui, nėra nauja skaitytojui. Ją pirmą kartą išgirdome jau pirmame skyriuje: „Visa tai įvyko, kad išsipildytų Viešpaties žodžiai, pasakyti per pranašą: štai mergelė nešios iščiose ir pagimdys sūnų, ir jis vadinsis Emanuelis. O tai reiškia 'Dievas su mumis'“ (Mt 1, 22-23). Išties, negalima pro akis praleisti teologinio šių eilučių svorio. Jau vien faktas, kad evangelistas į tai atkreipia dėmesį savo kūrinio pradžioje, kalba apie šio tvirtinimo reikšmingumą. Pirmajame skyriuje, kuris traktuotinas ir kaip Evangelijos pagal Matą prologas, evangelistas ryškina esminius momentus, charakterizuojančius tą, kuris bus viso pasakojimo protagonistas. Jėzus pristatomas kaip tas, kuris *išgelbės savo tautą iš nuodėmių* (Mt 1, 21) ir kartu – kaip *Emanuelis, Dievas-su-mumis* (Mt 1, 23). Matas vieną vardą paaiškina kitu: Jėzus, kurio vardo reikšmė – *Gelbėtojas, yra Emanuelis*, kas reiškia *Dievas-su-mumis*. Gelbstinti Jėzaus funkcija yra Emanuelio pašaukimo dalis. Kitais žodžiais, *Dievo-su-mumis* tikrovė kaip tik ir yra žmogų gelbstinti tikrovė.

Tačiau tai dar ne viskas. Evangelijos epilogas užtvirtina, kad jos autorius išties ypatingą reikšmę teikia vardui *Emanuelis*. Makrostruktūriškai Evangelija pagal Matą įgaubiama būtent nuoroda į Emanuelį, nes jos prologe esti tvirtinimas *jis vadinsis Emanuelis* (1, 23), o epilogė išgirstamas analogiškas *štai esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos* (Mt 28, 20b). Izraelio sūnui Matui išties svarbu pabrėžti, kad Jėzus realizuoja Dievo artumą savo tautoje. Emanuelyje išsipildo Sandoros Dievo artumas žmonėms, galutinai apglėbiantis visą žmoniją. Tokiu būdu Jėzaus vardas *Em-*

nuelis nušviečia visą Jėzaus istoriją kaip istoriją, kurioje veikia prie žmogaus prisirišęs Dievas. Tuo pačiu metu evangelistas, priskirdamas šį vardą Prisikėlusiajam – nes epilogė būtent Prisikėlusysis save aptaria šiuo vardu, – eina toliau papasakotos istorijos, t. y. jis kreipiasi į visus istorinius žmonijos laikus *iki pasaulio pabaigos*. Dar daugiau – iki pasaulio pabaigos į žmoniją pats Prisikėlusysis nukreipia savo pažadą. Taip pat ir į mus konkrečiame mūsų istoriškume. Šiandien Prisikėlusysis mums įkūnija gelbstintį Dievo artumą, mus gelbstintį Dievo prisirišimą prie mūsų.

Arba Jėzus mums visada yra *Emanuelis*, arba jis mums nėra Jėzus, t. y. Gelbėtojas.

III DALIS

Apie žmogaus prisirišimą

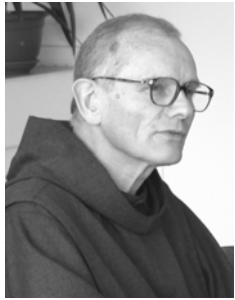
Ar galime sakyti, kad mūsų, kaip tikėjimo žmonių, arba mūsų, kaip Seminarijos bendruomenės, istorinę egzistenciją grindžia savimonė apie šį Dievo prisirišimą prie žmogaus? Savimonė apie tokį Dievo prisirišimą, koks jis skleidžiasi bibliiniame apreiškime? Prisikėlusio Jėzaus tikrovės nesutalpina jokių švenčių kontūrai, neįsiteks ji nei tarp kopyčios sienų, neapribos jos ir mūsų asmeninės Dievo ieškojimo vėžės... Niekas. Prisikėlusysis, peržengęs istoriją ir istorijai gyvas, įkūnija iš arti gelbstinčio Dievo buvimą tarp mūsų, *Dievą-su-mumis* visose mūsų gyvenimo kertėse: auditorijose, koridoriuose, virtuvėje, rektorate, posėdžiuose... *Dievą-su-mumis* visuose mūsų susitikimuose: su vyskupu, rektoriu, su virėja, valytoja, dėstytoju, tarp jūsų, klierikai... Taip prisirišti prie jo, tarp mūsų gyvo, reiškia ryžtis būti Biblijos žmonėmis.

Šio ryžto linkiu sau ir jums visiems.

Dr. Ingrida Gudauskienė

PAŠNEKESIŲ MENĖJĖ

Nestikite Kristaus malonės...

Tėvas Philippe Marie Mossu FJ, pirmuosius penkerius atkurtos Seminarijos gyvavimo metus seminaristus lydėjęs dvasiniu keliu, vasaros pabaigoje trumpam sugrįžo į Vilnių, idant, kalbėdamas apie Kristaus kunigystę, nurodytų siektiniausią beprasidedančių studijų metų tikslą – bent kruopelyte giliau pažinti Jėzaus slėpinį ir padrasintų alumnus, į savo bendruomenę priimančius net tris Šv. Jono bendruomenės brolius, pradedančius dėstytojų tarnystes. Su vienu iš Kongregacijos įkūrėjų kalbamės apie Jėzaus pamokas, paliktas mums ne „iškalti“, bet, kurios, kunigo H. F. Fischer'io žodžiais tariant, turi prasidėti ir pasibaigti „ant kelių“.

Esate vienas šv. Jono kongregacijos kūrėjų. Kokių būdu Dievas Jus atvedė į šią bendruomenę?

Jau buvau diecezinis kunigas, kai kūrėsi šv. Jono bendruomenė.

Baigdamas filosofijos studijas seminarijoje sutikau t. Marie-Dominique Philippe OP. Jis mane pakvietė studijuoti teologijos į Fribūrą, kur pats dėstė. Ilgainiui aplink tėvą susiformavo studentų grupelė, atradusi lobį jo dėstomoje filosofijoje bei teologijoje, norėjusi dirbti kartu su juo, kuo daugiau pasinaudoti jo mokymu ir perimti jo dvasingumą. Tuomet aš paprasčiau leidimo palikti vyskupiją, kad galėčiau padėti kurti mažą šv. Jono bendruomenę. Taigi tokiu būdu, iš pradžių net negalvodami apie bendruomenę, mes pradėjome.

Penkerius metus buvo Vilniaus kunigų seminarijos dvasios tėvas. Kokią seminariją šiandien regite, žvelgdamas iš istorijos ir nuotolio taško?

Mūsų atvykimas į Lietuvą buvo atsakymas į Arkivyskupo A. J. Bačkio, aplankiusio mus Prancūzijoje ir prašiusio padėti įsteigti Vilniaus seminariją, kvietimą. Lietuvoje su kun. A. Narbekovu ir keliais jaunuoliais, norėjusiais stoti į seminariją, ir pradėjome ją kurti. Regėdamas šiandienę seminariją džiaugiuosi, nes ji yra puikesnė nei buvo pačioje pradžioje. Tiesa, ir pirmaisiais metais jausta maldos atmosfera, bet dabar ji kur kas sakralesnė.

Kartais seminarijoje viskas ima erzinti, telieka vien pareigos, ritmas, rutina...

Reikia suprasti, kad toks gyvenimo būdas nėra natūralus, todėl normalu, kad nesame prie jo pratę. Gyvenimas seminarijoje, vienuolyne yra antgamtinis ir ateina iš malonės. Būtina, kad pranoktume savo buitį, žmogiškus poreikius, kad nuolat rinktumės gyventi malone. Kai kada tai yra skausminga ir mes kenčiame, bet Kristaus malonės mums neturi stigti, nes jis jos nenustoja teikęs. Kai kenčiame ir nusiviliame, būtina turėti dvasios tėvą, taip pat tokiu metu gera įkvėpti gyno oro, pasivaikščioti ir pailsėti, bet – dar kartą kartoju – ypač pasitikėti Kristaus malone išbandymuose ir niekada nenusivilti.

Jėzus jo ieškantiems Jono Krikštytojo mokiniais sako: „Ateikite ir pamatysite“. Kur ieškoti Kristaus? Kaip jį rasti?

Tai mūsų, Šv. Jono bendruomenės, pašaukimas. Kai ko nors ieškome, turime troškimą. Kas neturi troškimo, neturi jėgos ieškoti ir rasti. Jėzus mus kviečia ateiti ir pamatyti. Kur turime eiti? Kalbama ne apie vietą – Romą ar Jeruzalę, Jėzus kviečia eiti vidumi, nes jis gyvena mumyse. Eiti vidumi tikėjimu. Apaštalai galėjo matyti Kristų fiziškai – jiems tai buvo begalinė malonė, o mes gyvename tikėjimu. Taigi Jėzaus ieškojimas yra asmeniškasis, vidinis, tikėjime, kuris reikalauja gilintis į raštus, suprasti Dievo žodį ir jį mylėti ir vis labiau atrasti šį Kristaus buvimą mumyse.

Radus Jėzų kartais labai sunku radikaliai keistis. Kas gali pagelbėti?

Norint būti radikaliai perkeistam yra būtina meilė. Mėgstu įsimylėjęlių pavyzdį: jei įsimyliu, visas mano asmuo krypsta į tą, kurį įsimyliu. Taigi reikia būti įsimylėjusiam Kristų. Tačiau jo istorijos, teologijos pažinimas yra nepakankamas – reikia patirti Kristaus asmenį ir pamatyti, kaip jis yra visas atsigręžęs į mane. Kristus yra ne dėl savęs paties, jis yra dėl manęs. Taigi Kristuje yra mano vieta ir reikia, kad ją atrasčiau. Taip pat ir Evangelijoje yra mano vieta: kai ją skaitau, ieškau, esu paliečiamas ir atrandu save joje. Tuo metu Kristaus meilė ir draugystė apima visą mano asmenį ir radikaliai mane keičia.

Matyt, neantraeilis besiruošiančio tapti kunigu uždavinys yra praeiti Jėzaus maldos mokyklą. Kokia malda yra Jūsų mylimiausia?

Esminė malda yra adoracija. Tai maldos pamatas. Pripažįstu, kad Dievas yra Dievas, o aš tesu mažas kūrinys ir viskas ateina iš jo. Bet taip pat labai svarbi ir vidinė malda, kai mes kalbame Dievui, išsakome savo troškimus ir klausomės jo žodžio. Tuomet kalbame paprastais žodžiais, nuširdžiai: padėk man, vesk mane, išaiškink man. Taigi tai draugystės formos malda, bendravimo tarp dviejų asmenų ryšys. Per vidinę maldą palaikoma draugystė tarp manęs ir Dievo.

Konsekracijos metu ypač regimas kunigo susitapatinimas su Jėzumi: „tai yra MANO kūnas“ – taigi kaip ir Kristus, kunigas turi atiduoti save žmonėms. Tačiau kaip, save atiduodant, drauge neprisirišti nei nepririšti?

Išties, kunigas turi ne tik atsiduoti, bet ir prisirišti, tačiau ne jausmingai ar kūniškai, bet dvasiškai. Kunigas yra tėvas, o tėvas prisiriša prie savo vaikų ir jiems atsiduoda prisirišdamas. Taigi tai nėra blogas dalykas. Prisirišimas – ne tai, kad pradėsiu dominuoti, bet tai, kad mylėdamas paliksiu laisvę, nes tikras tėvas nori, kad jo vaikai būtų laisvi. Taip pat ir prisirišti prie kunigo nėra blogai, žinoma, jei jo tikslas nėra „pasisavinti“ kunigą. Tokiu atveju tai jau yra liga. Kunigas turi labai stipriai laikytis distancijos nuo asmenų, kurie trokšta prisirišti šiuo nesveiku būdu ir negali pripažinti, kad kunigas yra vienas, bet atsidavęs visiems. Reikia būti pakankamai griežtam su jais. Visuomet reikia rodyti Dievą, kuriam priklausau pirmoji ir svarbiausia vieta kiekvieno žmogaus širdyje.

Sunku atpažinti Jėzaus veidą elgetaujančiuose „vargšuose“.

Prisiminkite Motiną Teresę. Kristus vargšuose atsiveria savo šauksmu ant kryžiaus: „Trokštu!“ Tikrieji vargšai – ne tie, kurie elgetauja, bet kurie pasislėpę, kurių reikia eiti ieškoti ir juos rasti. Tuose vargšuose atrandame troškimą ir šauksmą, ir tai yra paties Kristaus troškimas bei šauksmas.

Motina Teresė pasakytų: „Mes girdime Kristaus troškimo šauksmą vargšuose“. Taigi kai rūpinamės vargšais, atsakome į šį Kristaus šauksmą. „Visa, ką padarėte mažiausiam – man padarėte“ (plg. Mt 25,40).

Kuo vadovaudamiesi turime kartoti Jėzaus misiją. Kokia svarbiausia Jo palikta pamoka?

Palaiminimai. Tai tarsi labai mažas kelelis, bet jis atrandamas visame Šv. Rašte. Tik būdamas silpnas būsiu galingas. Ir tai yra radikali priešingybė mūsų išdidumui. Jėzus ragina atsiriboti nuo viso, kas didu, prie ko esame prisirišę, idant taptume vargšais, drauge – ir laisvais. Tai pirmojo palaiminimo turinys, bet jame slypi esminė kryptis.

Ką Jėzus sako šiandieniam jaunimui?

Šiandien stebiu begalinį gundymą materializmu. Tai lemia dvasinės laisvės praradimą. Nieko blogo būti turtingam, sėk-

mingam, bet reikia įgyti dvasinės laisvės patirties. Tik tuomet galima būti tikrai atsakingu žmogumi. Nepatyrus tos laisvės, užklumpa dvasinė mirtis. Kai Lietuva neturėjo išorinės laisvės, egzistavo vidinė, o dabar – atvirkščiai ir tai daug baisiau nei būti pavergtiems okupantų.

Ko palinkėtumėte seminaristams?

Kuo gilesnio asmeninio ryšio su Kristumi. Seminaristas – Vilniuje ar Romoje – būtinai turi atrasti šią asmeninę bendrystę. Asmeninę. Kunigystė – ne priemonė karjerai siekti. Tikroji karjera ir esminis lobis yra asmeninės bendrystės su Kristumi puoselėjimas. Tai principas. O pagelbėti gali malda ir dalinis neturtas. Mums turi reikėti priemonių mūsų tarnystei, bet ne, tarkim, naujo telefono kas du mėnesius. Materialinis neturtas tikrai padės išlaikyti dvasinę laisvę.

Kalbino Dovydas Grigaliūnas

Schola affectus – Šv. Ignaco jausmų mokykla

Ignaco rekolekcijos vadinamos *schola affectus*, jausmų mokykla. Tad ko gi mokosi tie mūsų jausmai?

Viena aišku jau nuo pat pradžių: jausmų mokykloje, tokioje, kaip ją supranta Ignacas, pirmiausiai jausmai moko mus, o ne mes juos. Ir gerai daro, kas jų klausosi. Jausmai išreiškia mūsų potyrių spalvą. Kas bent sykį nuobodžiaui sėdėdamas ant pakrantės skardžio ir stebėdamas romantišką saulėlydį, bus įsitikinęs, jog mūsų patirčių lobį sudaro ne tiek tai, ką mes išgyvenome, kiek tai, kaip mes tai išgyvenome.

Dar daugiau: jausmai esame mes patys. Perkreipti veidai, kai pietums vėl atneša nemėgiama žuvį ar eilinį kartą per pusryčius pritrūksta maisto, kažkam staiga pulti ant kaklo – visi mūsų pomėgiai ir antipatijos sudaro mūsų asmeniškumą.

Ir galiausiai: Ignacas neabejoja, kad jausmai yra klaviatūra, kuria groja Dievas, kad mus vestų. Priartėti prie Viešpaties, kaip teigia Ignacas, galima tik tuomet, kai einama per širdį ir inkstus. Tačiau nereikėtų to suprasti klaidingai: kad patektum pas Dievą, nereikia susikurti tam tikros nuotaikos. Ne, atvirkščiai: jokia nuotaika netrukdo užmegzti kontakto su Dievu. Kiekviena nuotaika gali tapti tramplinu link jo.

Gyvenimo kokybė, individualumas ir susitikimas su Dievu vienodai priklauso nuo esamo jausmų gyvenimo. Taigi pirmasis mokymosi žingsnis – *pastebėti jausmus*. Iš pradžių bent tiek, kad jie yra. O tuomet vis tiksliau klausytis įvairių niuansų.

Neturime pamiršti, kad pastebėti skirtingus jausmus yra kai kas kita, nei jiems visuomet duoti kelią. Jausmai visada yra neabejotini. Galiu abejoti, kad *pagrįstai* jaučiuosi liūdnas, bet niekuomet neabejosiu tuo, kad jaučiuosi liūdnas apskritai. Tad jausmų stebėseną yra tinkamas kelias išsivaduoti iš minčių voratinklio bei praeities sapnų. Tačiau jų neabejotinumas yra ir didelis pavojus: jausmai turi polinkį tarytum paaugliai vakarėlio metu privačiame bute plėstis ir užimti visą plotą: tai, kas buvo, mano istorija ir prieš tai priimti

sprendimai tampa reikšmingi tiek pat mažai, kiek ir mano ateitis.

Ignacas nepasitiki šia visą plotą užimančia tendencija ir savo pratybose moko palikti horizontą atvirą. Ignacas siūlo stebėti jausmo „pradžią, vidurį ir pabaigą“, patardamas: „paguodos metu mąstytk, kaip elgsiesi ne paguodoje“ ir „kas yra ne paguodoje, temąsto, kad jis greitai bus paguostas“.

Taigi antrasis mokymosi žingsnis – *jausmų klausytis, bet nesileisti kiekvieno iš jų perkalbamam*. Reikia turėti vidinės laisvės erdvę, kad išlaikytum atstumą nuo spontaniškai užplūstančio jausmo.

Ignacas balansuoja tarp dviejų polių – jausmų intensyvinimo ir distancijos nuo jų. Mokinyms, sėkmingai baigęs jausmų mokyklą, nepatenka į bejausmę tarpinę būseną. Ne – kelio pabaigoje esti pusiausvyra tarp pasidavimo jausmams ir laisvės, kuri mato daugiau, nei aš šiuo momentu jaučiu.

Ir – namų darbai: jausmų pastebėjimas yra priešingas išorei ir iššūkis protui. Labai padeda ramią valandėlę ieškoti jausmų pavadinimų ir kitame žingsnyje klausti, ar jie tinka esamai nuotakai. Ilgainiui bus skirtumas, ar jūs galėsite sakyti, kad jaučiatės „nustebęs“ ar „sutrikęs“, „priblokštas“ ar nepatenkintas“, ar liksite prie to, kad jums yra „kažkas negerai“. Galbūt jūs atrasite labiausiai pamirštus jausmų pavadinimus, kurie tinka tik jums...

Kita vertus, vidinės laisvės ugdymas yra ir kūno vyksmas. Jei jaučiatės iš tiesų gerai, atkreipkite dėmesį, ar yra kūne vieta, su kuria sietusi šis jausmas – kaip kad knibzdėjimas skrandyje arba sunkumas pečiuose. Grįžkite su savo vidiniais jutimais vėl ir vėl į šią vietą, ir turėsite ramybės tašką net sunkiomis valandomis.

Taigi gerų pratybų.

Pagal

Tobias Specker, SJ,

Schola affectus – die Gefühlsschule des Hl. Ignatius//

Jesuiten 2005/4

parengė Kęstutis Palikša

Žvilgsnis į Benedikto XVI *Motu proprio*

Mielas Mykolai,

Gavau Tavo laiškėlį su prašymu brūkštelėti pora žodžių apie *Motu proprio* „Summorum Pontificium“ ir su tuo susijusią problematiką. Iš tiesų, liepos 7-ąją Šventojo Tėvo išleistas raštas bei jį lydintis „Laiškas vyskupams“ buvo netikėti visiems – tiek šio nutarimo laukusiems, tiek ir jo nesitikėjusiems žmonėms. Nustebino tai, kad vienu ypu buvo „užgriebtas“ visas „iki 1970 m. reformos taikytos Romos liturgijos naudojimo“ (taip įvardijama minėto „Laiško vyskupams“ tema) laukas.

Motu proprio įžangoje užsimenama, kad svarstymai išleisti tokį nutarimą prasidėjo jau Jono Pauliaus II pontifikato metu. Jie ypač suaktyvėjo 2001–2002 m., kai po nesėkmingų mėginimų sutvarkyti susidariusią situaciją buvo artėjama prie esminio sprendimo būtinybės suvokimo. Būtent Jono Pauliaus II nurodymu ištirtas teisinis vadinamojo 1962 m. Mišiolio statusas. Atrasta, kad jo galiojimas niekada nebuvo sustabdytas jokiais teisiniais sprendimais.

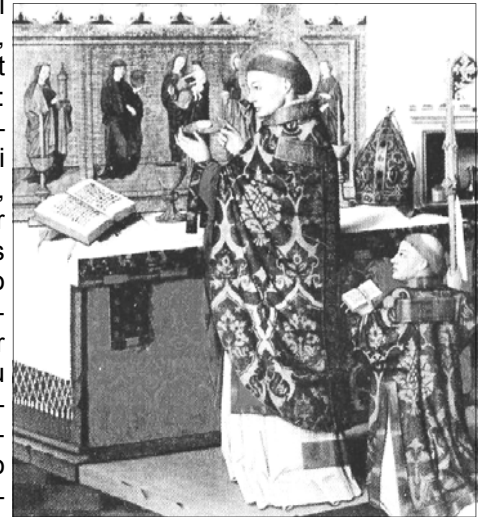
Kas gi tas 1962 m. Mišiolas? Tai paskutinė oficiali Bažnyčios lotyniškojo eucharistinio šventimo rito kodifikacija, paskelbta palaimintojo popiežiaus Jono XXIII. Vėliau, 1970 m., popiežius Paulius VI patvirtino naująjį Mišiolio variantą, reformuotą pagal Vatikano II Susirinkimo nutarimus.

1962 m. Mišiolas yra 1570 m. šv. Pijaus V paskelbto Romos Mišiolio nauja redakcija. Kartais jis vadinamas *Tridentiniu Mišiolu* todėl, kad Pijus V jį paskelbė atsiliepdamas į Tridento Susirinkimo nutarimą. Vis dėlto taip jį vadinti ne visai tikslu, mat šv. Mišių apeigos ir maldos, išspausdintos 1570 m. Mišiole, – ne Susirinkimo išradimas. Absoliuti dauguma jų jau šimtmečius buvo vartojama Romoje ir daugelyje kitų miestų. Kita vertus, beprecedentis yra Tridento Tėvų užmojis: sutvarkyti liturgiją visuose regionuose ir vienuolijose, suformuoti aiškias liturgijos naudojimo taisykles, sukurti apsaugos nuo klastočių bei liturginio savivaliavimo sistemą – ir visa tai atlikti nesugriaunant nei tikėjimo depozito, nei įvairiuose kraštuose įsigalėjusių lotyniškojo rito atmainų. Jei jau prašnekome apie lotyniškojo rito atmainas, tai negalime nesizavėti Susirinkimo Tėvų priimto sprendimo genialiu paprastumu – buvo nutarta, kad visi ritai, susiformavę iki 1370 m., gali ir toliau būti naudojami tuose regionuose ir vienuolijose, kuriuose pagal juos melstasi iki Susirinkimo. Visi kiti „kūriniai“, neturintys pagrįstos liturginės tradicijos, turėjo užleisti vietą Romos Mišiolui. Tridento chronologinis kriterijus išsprendė sudėtingos „liturginio atsijojimo“ sistemos kūrimo problemą. Jis, kaip vėliau parodė laikas, visiškai pasiteisino ir praktikoje.

Be abejo, nauju būtu manyti, kad *Motu proprio* minima ekstrordinarinė liturgijos šventimo forma niekuo nesiskiria nuo šv. Pijaus V 1570-aisiais promulguotos. Laikas nuo laiko popiežiai į Mišiolą įterpdavo įvairių pakeitimų, tačiau esmė nekito. Išliko ir keturios pagrindinės šv. Mišių formos: **vyskupo aukojamos iškilmingos Mišios** (dažniausiai su 14 patarnautojų); **iškilmingos giedotinės Mišios** (dar vadinamos levituojamomis, mat jose savo liturgines funkcijas atlieka levitai – subdiakonai ir diakonai); **giedotinės Mišios** (jos dažniausiai yra aukojamos sekmadieniais ir per šventes) ir, galų gale, **skaitytinės**, kasdienai skirtos šv. Mi-

šios. Apie 1955-uosius Pijus XII įvedė **konvento Mišias**, skirtas kunigų seminarijoms ir vienuolinėms bendruomenėms. Tai buvo skaitytinių šv. Mišių forma, kurioje atliepus bei mums įprastas tikinčiųjų kalbamas Mišių dalis – „Garbė“, „Tikiu“, „Šventas“, „Dievo Avinėli“ – garsiai recituodavo visa bendruomenė – klierikai ar vienuoliai, t. y. konventas.

Iš tiesų, nelengva lyginti 1962-ųjų ir 1969–1970 m. Eucharistijos šventimą. Viena vertus, galėtume sakyti, kad abi šios lotyniškojo rito formos labai panašios – juk viena kilo iš kitos. Kita vertus, žmogui, niekada nesusidūrusiam su kita rito forma, daug kas atrodys labai neįprasta. Štai kad ir itin tiksliai reglamentuota kunigo laikysena ekstrordinarinėje formoje prie ordinarinės įpratusiam kunigui gali pasirodyti labai suvaržanti. Ir atvirkščiai – ekstrordinarinę formą tepažįstantis dvasininkas, aukojantis pagal 1969–1970 m. Mišiolą, greičiausiai jausis sutrikęs dėl tos „naujosios“ liturgijos dovanojamo laisvumo ir gausybės galimybių. Nors abi rito

formos turi po dvi pagrindines dalis, tačiau skiriasi net jų pavadinimai: 1962-ųjų Mišiole – Katechumenų bei Tikinčiųjų Mišios, kur vienintelis ir absoliutus centras yra perkeitimas, o 1969–1970 m. variante – Žodžio ir Aukos liturgija su nepaprastai išaugusia bendruomenės ir Dievo Žodžio svarba. Ekstrordinarinė forma visu-

omet prasideda vadinamosiomis Laiptų maldomis (nepainioti su gradualu!) – kunigo ir patarnautojų altoriaus papėdėje pakaitomis recituojama 42 psalmė, kuri praleidžiama gedulingose Mišiose. Ši forma gausi simbolikos bei liturginių gestų – priklaupimų, žegnojimosi (kunigas Mišiose žegnojasi 52 (!) kartus – tai Kryžiaus aukos simbolinis skaičius; palyginkime tai su vieninteliu Kryžiaus ženklų ordinarinėje formoje); *Kyrie eleison* kartojamas ne tris, o, ankstyvųjų krikščionių papročiu, – devynis kartus; skaitinys yra tik vienas; vienas tėra ir Kanonas (Eucharistinė malda); šiek tiek skiriasi ir perkeitimo formulės: perkeičiant duoną į Kūną, formulė yra trumpesnė nei ordinarinėje formoje; perkeičiant vyną į Kraują, į pačią formulę neįtraukiami žodžiai „Tai darykite mano atminimui“. Po Komunijos kunigas plaunasi pirštus vynu ir vandeniu (tai vadinama abliucijomis – apsiplovimu), kalbėdamas atitinkamą maldą. Pačios Mišios nesibaigia su „Telydi jus Viešpaties malonė“, bet dar skaitoma „paskutinė evangelija“ – visuomet tas pats tekstas – Jono prologas (Jn 1, 1–14).

„Laiške vyskupams“, šiek tiek paaiškinančiame *Motu proprio*, užsimenama, kad ritai nebuvo pakeisti. Naujoms pastoracinėms sąlygoms tebuvo pritaikyta forma. Ritai išvis nenaikinami be nežmoniškai svarbios priežasties.

O kaip žmonės? Ar jie norės naujos senosios formos? Jei kalbame apie kitus kraštus, tai atsakymas vienareikšmis – taip. Tie, kurie prisirišę prie 1962 metų formos, pirmą kartą per 37 metus gauna ne tik progą laisvai garbinti Dievą šiuo būdu, bet ir įsitraukti į Visuotinės Bažnyčios gyvenimą ir praturtinti jį naujais akcentais. Tai nepaprastai svarbu Bažnyčiai. Tai didelis Jono Pauliaus II ir Benedikto XVI nuopelnas. Tačiau kalbant apie dvasininkus ir tikinčiuosius, prisirišusius prie ekstraordinarinės formos, reikia neužmiršti vieno svarbaus dalyko. Vadinamajame *tradicionalistų* pasaulyje (o jų yra keli milijonai) šiuo *Motu proprio* naudosis ir džiaugsis tik dalis žmonių, esančių visiškoje vienybėje su Popiežiumi ir laisvų nuo bažnytinių bausmių. O kitai daliai – lefebristams ir sedisvakantistams – iš *Motu proprio* naudosis beveik nėra. Dokumente „Summorum Pontificium“ yra įkomponuotas savotiškas gudrus saugiklis prieš juos. Tai 5 str. §4: „Kunigai, besinaudojantys palaimintojo Jono XXIII Mišiolu, turi būti tinkami ir neturėti teisinių kliūčių.“ Ką tai reiškia? Šiuo straipsniu atsiskyrusioji Lefebro grupė yra kviečiama sugrįžti į normalų bažnytinį gyvenimą. Visos sąlygos tam sukurtos ir niekas nebegalės skųstis, kad yra persekiojamas dėl liturginės formos. Tuo būdu Vatikanas iš lefebristų rankų išmuša pagrindinį jų kozirį. Ir daro tai su pačiais geriausiais ketinimais. Jei Pijaus X Brolijos ideologai ir da-

bar ieškos naujų argumentų, nukreiptų prieš jų pačių problemos išsprendimą, teliks konstatuoti, kad ši grupuotė kovoja visai ne už liturginį ar teologinį integralumą, bet karštingai ieško naujo pagrindo savo beveik sektantiškai egzistencijai pateisinti. Po rugsėjo 14-osios – *Motu proprio* įsigaliojimo dienos – tokio pagrindo, regis, nebėra.

Na, o kaipgi mūsų šalyje? Ar čia kas keisis? Manau, ne. „Summorum Pontificium“ pirmiausiai yra orientuotas į dvasininkų bendrijų, vienuolių bei tikinčiųjų grupių, prisirišusių prie iki 1970 m. taikytos Romos liturgijos, bažnytinės situacijos normalizavimą. Visos šios organizacijos pasižymi itin aukšta savimone ir nemažu struktūriniu bei intelektiniu potencialu. Tai žmonės, daugelį metų aukoję savo laiką, pinigus, nervus ir, aišku, maldas už *right to party*, t. y. teisę jiems mielu būdu garbinti Dievą. O Lietuvoje pusė jaunavedžių nesugeba atsakyti į klausimą, ar Pirmoji Komunija ir Sutvirtinimas yra vienas ir tas pats, ar skirtingi sakramentai.

Vis dėlto, man rodos, ir mūsų VKS-e lotynų kalbos pasikaitos yra naudingas dalykas. O kokia Tavo, Mykolai, nuomonė?

In Christo,
kun. Kęstutis Smilgevičius

O tolinoji Airija, o artimoji Airija...

Ankstų liepos 16-osios rytą mažas būrelis klierikų kartu su rektoriumi bei ponu Valu stumdėsi tarp daugybės žmonių Vilniaus oro uoste. Ponas Valas – stambokas, žemo ūgio, šviesaus gymio strazdanotas vyriškis languotais marškiniais, kalbantis iš pirmo įspūdžio neaiškia airių dialekto persmelkta anglų kalba. Jis airis. Ir pirmasis airis, kurį kada nors buvau regėjęs. Žinojau, kad šios tautos žmonės ypač mėgsta alų, o mūsų svečio povyza tai akivaizdžiai patvirtino. Lėktuvas iš Dublino jau nusileido, tad dėmesingai stebėjome, kada pro atvykėliams skirtas duris tartum iš už ikonostaso pasirodys mūsų laukiami airiai. Jie, aišku, išsiskirs iš visų tų plaukiančių minių, jie bus kaip ponas Valas...

Pasirodė pirmieji... Didelį vežimėlį stūmė lazda besiramščiuojanti senutė, už jos – moteriškė su neįgaliu berniuku Jozefu, o tada jau vienas po kito riedėjo... Paskutinysis išlubčiojo pasitempęs senukas. Jį puošė gražūs ūsai, o lazda atrodė it špaga. Lėta eiseną, it laivo kapitono, jis nebyliai pranešė, kad visa įgula sėkmingai atvyko. Toks buvo mano pirmasis įspūdis, kurį užgožė tuoj užklupęs lagaminų transportavimo darbas...

Seminarija virto tikru viešbučiu. Septyniasdešimt svetimų šalių su trigubai daugiau lagaminų įdėmiai laukė, kada bus paskelbta jų pavardė (dažniausiai prasidedančia garbingu airišku sąskambiu „Mak“) ir kambario numeris, kuris mums taps pirmuoju jų identifikavimo ženklu. *Reception* (įsikūrusio šalia posto) nuosprendžiai vienas po kito skelbė vardus ir numerius – Mrs. Cristin Mc... – *number 222* (mano atmintyje liko kaip panelė *tiu tiu tiu*, nors buvo tikrai garbingo amžiaus); Mrs. Peggy Mc... *number 207* (įgavo šnekiosios titulą, nes nuolat visus kalbino visomis pasaulio temomis). Vienos gana jaunos moteriškės nepamenu nei vardo, nei kambario, tačiau dėl savo charizmos, kuri pasi-

reikšdavo nuolatiniu rankų makalavimu maldų metu ji buvo praminta „charizmatike“. Iš ypatingesnių *babcijų* įsiminė „airių slaptasis ginklas“ – mažutė močiutė tamsiais kurmio akiniais, kuri nesukeltų įtarimo net specialiųjų saugumo tarnybų specialistams, o juk būtent tokie žmonės labiausiai ir tikėtų slaptam šnipinėjimo darbu. Negaliu nepaminėti ir kunigo domininkono *father* Džono dėl elegantiškos lazdelės, nepriekaištingai juodų ir blizgių *lakerių* bei dailininko beretės priminusio veikiau kilmingą airių grafą nei vienuolį, nors baltas abitas aiškiai bylojo apie jo priklausomybę. Tačiau kraujas, regis, vis dėlto mėlynas, o stiprus balsas ir aukštas tembras taip pat liudijo jo kilmingumą. Nuolat juokaudamas rūpestingai, it povas tarp vištelių, rikiovo ganomuosius, o pats savo svitos buvo tikrai gerbiamas ir mylimas. Paminėtinos ir Ms. Stefany (labiau žinoma kaip kunigo sesuo) bei Mrs. Džeraldina (labiau žinoma kaip kunigo sesers draugė) – labai linksmos sveikų plaučių moteriškės. Nors ir pamaldžios, jos nemėgo jokių davatizmo apraiškų. Iš tiesų, reikėtų aprašyti visus atvykusius svečius, nes kiekvienas jų yra unikalus, savaip raiškus ir ypatingas, tačiau baimindamasis, kad iš viso to negimtų knyga, susilaikysiu...

Kaip ir visiems turistams, mūsų piligrimams pirmiausiai rūpėjo banko paslaugos, garantavusios saugią viešnagę, tad kurį laiką Seminarija buvo transformuota, ir *reception* virto sąžiningiausia pasaulyje piniginių operacijų vieta – Seminarijos banku. Jo darbuotojai – patys sąžiningiausi, itin malonūs ir paslaugūs specialistai – seminaristai. Piligrimų pasitikėjimas tik mumis glostė savimeilę, o eurų pilnos kišenės trumpam leido pasijusti turtingu žmogumi.

Netrukus Seminarijos bankas užsidarė, užtat Seminarijos restorano durys (dabartinė valgykla) svetingai atvertos laukė kiekvieno svečio. Visus traukė ne tiek patiekalų gausa ir skonis, kiek airių keliamas šurmulyš, bylojantis, jog čia

esama gyvų, linksmų ir džiugių žmonių. Stalas (pats savaimė nebūdamas kuo nors ypatingas daiktas) pravertė mūsų bendrytei su jais. Patarnaudami, palengva nesivarždami savo anglų kalbos, ėmėme bendrauti. Iš pradžių pasigirdo vienas kitas pagaidavimas, po to – malonūs padėkos žodžiai. Galiausiai linksmi žvilgsniai, juokas... Buvau girdėjęs, kad valgantys airiai yra labai netvarkingi, apdergia visą stalą, palieka daug nuograužų. Bet man niekas nebuvo sakęs, kad jie geba labai skaniai valgyti. Valgymas jiems – puiki pramoga. Jie nekemša pilvų tytomis ir, it žiurkėnai, nekaupia maisto atsargų. Jie tiesiog puotauja. Žvelgdamas į juos supratau, kad lietuviams prieš keliaujant į amžinąją puotą dar teks išmokti linksmi bei neskubant valgyti, nes skubėti jau nebus kur. O štai airiai jau puikiausiai šį meną įvaldę (tikrai ne dėl savo garbingo amžiaus ir dėl to gana artimo Danguaus). Prisimindamas mūsų valgyklą negaliu nutylėti ir mūsų virėjų pastangų prabilti angliškai. Į malonius *Thank you* jos netruko pramokti mandagiai atitarti... *jau velkam* („You are welcome“), o kiek nuvargusios linksmi prie nukrautų stalų šaukdavo *čiut velkam!* Ne pėsti ir airiai: greitai išmokę žodį *ačiū*, netrukus į mūsų padėkas išpyškindavo *neriūška* (nėra už ką).

Taigi airiai tikrai normalūs ir net labai mieli žmonės. Be to, ypač juokingi ir draugiški. Juos vienija ne šiaip charakterių atitikimas, smalsumas geografijai ar pomėgis keliauti, bet kai kas daugiau, darantis juos išskirtinius. Jų vienybė – Kristus. Jie – krikščionys. Šis krikščionybės įspaudas juose buvo labai ryškiai matyti; jie nuolat džiaugėsi Dievu ir dėl to neišvengiamai – vienas kitu. Paprastas, nerafinuotas šventumas sklido iš jų kasdienybės. Malda ir nuolankus pasitikėjimas Dievu juos išskyrė iš tų tūkstantinių turistų grupių, lakstančių paskui ryškų skėtį laikantį vadovą, besistengiančių išgirsti bet kokią svarbią smulkmeną apie tai, kaip statomi Valdovų rūmai. Mūsų airiai ne mažiau smalsūs, bet juos domino ne Valdovų rūmų statyba... Jie alsavo Dievo gailestingumo miestu, mūrais, skelbiančiais kaip Dievas pamilo žmogų. Dievo Gailestingumas – jų piligrimystės tikslas. Ir kaip pavydėtina jį užsikrėtę šiuo kultu! Čia slėpėjo svečių dva-

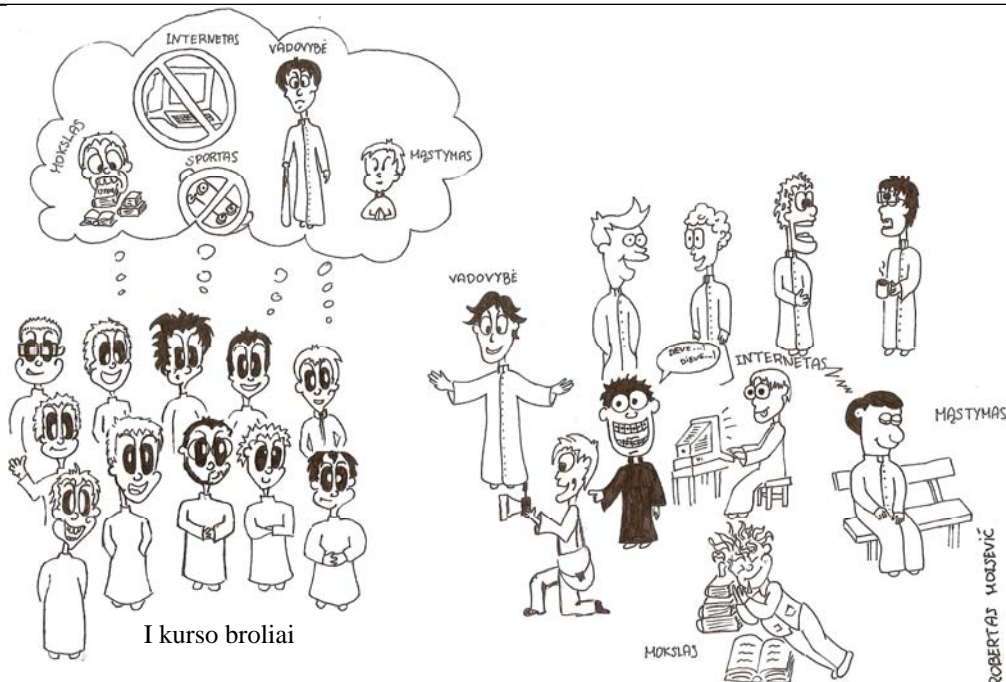
sinė jėga ir fizinė išvermė. Niekaip negalėjau suprasti, kaip po dienos ilgų lankymųsi įvairiose bažnyčiose, po nuolat besitęsiančių maldų jie dar atranda laiko linksmam pasivakarojimui, kryžiaus keliui, naktinei maldai ar adoracijai. Kartais paryčiais apie ketvirtą valandą koplyčioje buvo galima aptikti besimeldžiančią airę. Įsijungusi šviesas sėdi sau ir džiaugiasi Viešpačiu! Taip nuolat seneliai airiai sugebėdavo nustebinti, tad pradėdavo įtarti juos vartojant dopingą. Išties, buvau teisus. Tik jų dopingas – Dievo gailestingumo kultas, palaiminta priklausomybė Kristui... Kaip kad gražiai valgo, su tokiu pačiu atsidavimu bei užsidedimu jie ir meldžiasi. Natūraliai besiliejęs pamaldumas liudijo nuolatinį ryšį su Dievu ir džiaugsmą tokiu gyvenimu. Visas jų viešnageš dienas buvau liudininkas airių pasitikėjimo Viešpačiu ir dėl to laimingų, kas neišvengiamai darė laimingus ir aplinkinius. Tapau tos laimės dalininkas. Aiškiai jaučiau, kad esu kartu su jais, vienas iš jų – krikščionis (nors dėl savo išvaizdos galėjau pretenduoti ir į jų airiškas gretas). Net jei visas žemės rutulys buvo paskendęs skausmo ir nesantaikos vandenyne, tomis dienomis pasaulyje tikrai egzistavo lopinėlis žemės, kur klestėjo taika ir džiaugsmas Viešpatyje. Nereikia pristatyti šios šventos vietos...

Liepos 23-iają, pirmadienio rytą, mūsų bičiuliai turėjo išvykti. Lėktuvas į Dubliną laukė negailestingai anksti, nujausdamas sunkų atsiveikinimą. Žinoma, širdis nekraujavo ir jos nedraskė sopuliai, tačiau spėjau prisirišti prie šių žmonių, ir išsiskyrimas rodė užklupęs netikėtai. Jie jau buvo mano draugai. Vien tik Dublino lėktuvas, išdavikiškai liudijo svečių tapatybę. Koks ilgas atvykimas ir koks staigus išvykimas. Jokių papildomų minučių...

Įstrigo tik smulkmenos, tik tai, kad anglų kalba tapo nebesvarbi, nes mes jau kalbėjome širdžių kalba...

Grįžtant iš oro uosto ir bežvelgiant į lekiančius Naujininkų vaizdus, galvoje tyliai šnabždėjo Pauliaus žodžiai: nebėra nei žydo, nei graiko (nei airio, nei lietuvio – pagalvojau); nei vergo, nei laisvojo; nei vyro, nei moters... Bet visi mes Kristuje. Aš susitikau su vieno Kūno nariais. Tolimoji Airija paliko visai arti...

Možė Mitkevičius

I kurso broliai

Redaktorius: Mykolas Sotničenka
Bendradarbis: Arūnas Kalpakovas
Fotografas: Egidijus Tubelis
Censor: kun. Robertas Šalaševičius

Mūsų adresas:

Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarija
 Kalvarijų g. 325
 LT – 08420 Vilnius
 tel. (8 – 5) 279 62 77
 teesie@vks.lcn.lt
 www.seminarija.lt